

Delavnica *L'atelier 16+* pedagoško gradivo

avtorja Marina Katalenić, dr. Robi Kroflič

kazalo

uvodna beseda	3
o filmu	3
filmografski podatki	3
festivali, nagrade	3
kratka vsebina	4
o avtorju	4
zanimivosti	4
iz prve roke, kritike	5
daljša vsebina	5
o vlogi kreativnega pisanja in poslušanja zgodbe v pedagoškem procesu	9
izhodišča za pogovor	15
dodatne dejavnosti	26

Art kino mreža Slovenije dovoljuje in spodbuja nadaljnjo uporabo gradiva v filmsko-vzgojne namene. Veseli bomo vaših odzivov, poročil o uporabi, konkretnih učnih priprav na film, predlogov in pripomb. Gradivo je oblikovano kot pomoč strokovnim delavcem v vzgojno-izobraževalnih ustanovah. Za vse druge uporabe nam pošljite pisno prošnjo na filmska-os@artkinomreza.si.

kolofon // **Pedagoško gradivo Delavnica** // **Avtorja:** Marina Katalenič; dr. Robi Kroflič // **Kratka vsebina, o avtorju, iz prve roke:** arhiv Kinodvora // **Uredila:** Petra Gajžler // **Jezikovni pregled:** Mojca Hudolin // **Prevod kritik:** Alenka Ropret // **Oblikovanje:** WOAF – Andraž Filač // **Slikovno gradivo:** iz filma Delavnica // **Priprava video gradiva:** FIVIA - Vojnik // **Izdala v elektronski obliki:** Art kino mreža Slovenije, april, 2018

Pedagoško gradivo je nastalo s podpora posameznih članov AKMS in v okviru Filmske osnovne šole. Naložbo delno sofinancirata Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada in Republika Slovenija.

uvodna beseda

Pedagoško gradivo ob filmu **Delavnica** z različnih zornih kotov ter celostno osvetljuje pedagoški proces in vlogo umetnosti v njem, kar v svojem strokovnem prispevku izpostavlja dr. Robi Kroflič. V nadaljevanju se gradivo ob podpori odlomkov iz filma v izhodiščih za pogovor osredotoči predvsem na dinamiko odnosov pedagog–učenec oz. skupina učencev, pa tudi odnosov med posamezniki znotraj skupine ter na filmski jezik, ki zgodbo umešča v polje filmskega realizma. Gradivo je namenjeno strokovnim delavcem srednjih šol za predprilavo na film in/ali za pogovor po filmu z dijaki.

o filmu

filmografski podatki slovenski naslov **Delavnica**
izvirni naslov **L'atelier**

država produkcije **Francija**

leto produkcije **2017**

tehnični podatki **DCP, 113 min**

jezik **francoščina**

režija **Laurent Cantet**

scenarij **Robin Campillo, Laurent Cantet**

fotografija **Pierre Milon**

glasba **Bedis Tir, Édouard Pons**

montaža **Mathilde Muiard**

produkcija **Denis Freyd**

igrajo **Marina Foïs (Olivia Dejazet), Matthieu Lucci (Antoine),**

Florian Beaujean (Etienne), Mamadou Doumbia (Bouba),

Mélissa Guilbert (Lola), Warda Rammach (Malika), Julien Souve

(Benjamin), Issam Talbi (Fadi), Olivier Thouret (Teddy), Charlie

Barde (Jessica), Marie Tarabella (Mathilde), Youcef Agal (Romain),

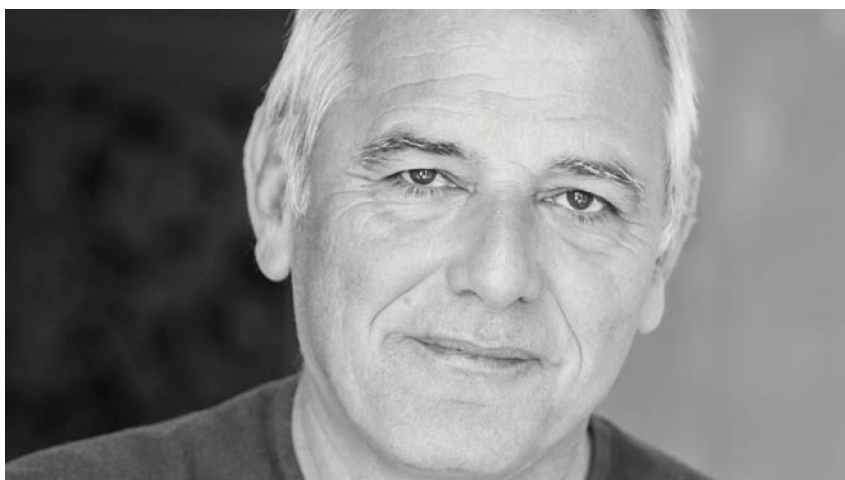
Marianne Esposito (Claudia), Thibaut Hernandez (Alex)

distribucija **FIVIA - Vojnik**

festivali, nagrade Cannes 2017 – Posebni pogled (nominacija), nagrada lumière 2018 (nominacija za najboljšega režiserja in najobetavnejšega igralca)

kratka vsebina Antoine je eden od mladostnikov, izbranih za sodelovanje na tečaju ustvarjalnega pisanja, ki ga vodi slavna pisateljica Olivia. Skupaj naj bi napisali roman, sodelovanje pa je tudi način, da se zbližajo in spoznajo. Med njimi se krešejo burne debate, ki razkrivajo, kako različni so si mladi. Vseeno pa izstopa Antoine, z vztrajno držo ob strani, nasprotovanjem drugim in izrazito sovražno nastrojenimi stališči. Mladostnike njegova nasilnost odvrča, Olivia pa tudi vznemirja in ji vzbuja radovednost, kaj se za njegovo radikalnostjo skriva.

o avtorju Laurent Cantet je bil rojen leta 1961. Njegovi kratki filmi so osvajali nagrade na festivalih v Pantinu in Belfortu. Leta 1998 je režiral enourno epizodo mednarodne serije ARTE **2000 skozi oči (2000 vu par...)**. Za **Izkoristek časa** je bil leta 2001 nagrajen v Benetkah, s filmom **Razred** pa je leta 2008 osvojil zlato palmo v Cannesu. V svojih filmih se ukvarja z neskladji med osebno identiteto in profesionalnimi obveznostmi v sodobnem, k dobičku naravnem svetu.

zanimivosti Film **Delavnica** prikazuje ladjedelnico kot nekdanji ponos mesta, ki je kraj vpisal v poglavje sodobne francoske zgodovine. La Ciotat pa je tudi mesto, v katerem se odvije pomembno poglavje zgodovine filma. Brata Lumière sta leta 1895 posnela film na železniški postaji v La Ciotatu, **Prihod vlaka**, ki velja za prvega v zgodovini.

Osebe, ki v filmu igrajo udeležence delavnice, so iskali po športnih klubih, gledališčih, pred srednjimi šolami, v barih itd. Režiser je na ta način spoznal več sto mladih ljudi iz lokalnega okolja in med njimi izbral zasedbo, ki se je prvič znašla pred filmskimi kamerami. Pozneje je imel tudi sam z njimi dvotedensko delavnico, da bi se lažje pripravili na vlogo.

iz prve roke, kritike »Leta 1999 je bila delavnica kreativnega pisanja prirejena v La Ciotatu, kjer so deset let pred tem zaprli ladjedelnico. Deset mladih je napisalo roman noir, s katerim so se skušali povezati s tisto znamenito zgodovino delavskega razreda, ki je počasi tonila v pozabo. (...) Želel sem raziskati razmerje med mladimi danes in zgodovino, ki se jim je morala zdeti zelo oddaljena, vendar tudi osvetliti njihova najpomembnejša vprašanja in njihov pogled na nasilni svet, v katerem si morajo izboriti prostor.«

– Laurent Cantet

»To, kar najbolj uspeva **Delavnici**, je prav tisto, zaradi česar je izstopal **Razred**: gre za film, ki pokaže, da je lahko debata, izmenjava zamisli, enako vznemirljiva kot do konca navit akcijski film.«

– Wendy Ide, *The Guardian*

»**Delavnica** prinaša osupljivo pristen portret današnje francoske mladine, njihovih razrednih, rasnih in poklicnih vprašanj. Sedem mladih v razredu pisateljice Olivie (Marina Foïs) je kot posnetek pisane francoske mlade populacije, med katerimi ni intelektualcev s pisateljskimi izkušnjami (v filmu vse upodabljajo naturščiki). /.../ Z uporabo več kamer za celotni plan (kar je tehnika, ki je bila uporabljena že v **Razredu**) je poskrbljeno, da se ne izgubi nobena podrobnost njihove igre. Pravzaprav je njihova igra največja dragocenost tega filma.«

– Dan Fainaru, *Screen Daily*

»Laurent Cantet z aktualno mešanico politične razprave in družbeno zavednega trilerja poskrbi za navdušujoč povratek.«

– Guy Lodge, *Variety*

daljša vsebina Začetni prizor filma nas postavi v računalniško igro, kjer sledimo oboroženi figuri, ki jo po zimski pokrajini usmerja nevidni protagonist. Naslednji kader prikaže mladega fanta, ki lebdi na morski gladini ob obali, nato pa se znajdemo za mizo s skupino mladih in odraslo žensko.

V francoskem mediteranskem mestu La Ciotat se odvija delavnica pisanja za mladostnike iz socialno šibkejših okolij, ki jo vodi priznana avtorica kriminalk, Olivia Dejazet. Prestrežemo jih v tišini, v kateri Olivia spodbuja udeležence, naj delijo svoje ideje. Skupaj namreč ustvarjajo kriminalko, umeščeno v njihov domači kraj.

Odgovori mladih pričajo o različnih interesih in družbenih nazorih. Olivia poskuša ustvariti varno in sproščeno okolje za svobodno podajanje idej, ki jih nato usmerja z opozarjanjem na različne literarne prijeme. Zplete

se že pri lokaciji umora. Kot prizorišče se ponuja opuščena ladjedelnica, katere dominantna arhitekturna kulisa še vedno opozarja na njen nekdanji pomen za mesto. Medtem ko je za udeleženko Maliko ladjedelnica tudi del družinske preteklosti, Antoine s tem krajem ne čuti povezanosti in se z idejo ne strinja. Namesto zgodovinske bi si želel aktualno zgodbo, ki se odvija na jahti bogatašev v lokalni marini.

Pozneje Antoina vidimo, kako hodi za preostalo skupino, ki se pogovarja o Oliviji in ji očita aroganco. Tudi ostale dni preživlja sam. Če ni na odmaknjenem kopališču, preživlja čas za računalnikom, ob igranju iger ter spremljanju nestrpnih in militantnih spletnih vsebin. S starši se ne pogovarja, družni pa se samo s starejšim bratrancem in njegovimi prijatelji. Ob stikih z bratrančevim sinom in mlajšo sestro vidimo, da je zmožen tudi naklonjenosti in topline.

Delavnica se nadaljuje, vzporedno s snovanjem zgodbe pa se odpirajo vprašanja o identiteti, zgodovini in nasilju ter sprožajo dinamike, ki so Oliviji v velik izziv. Ko ji del skupine očita, da je to delo sprejela zgolj zaradi finančnih razlogov, zatrjuje, da želi deliti svoje znanje. Poudarja, da ni njen cilj, da bi postali pisatelji, ampak da ustvarijo skupno delo.

Nekdanji zaposleni v ladjedelnici vodi skupino po ruševinah in pripoveduje o nekdanjem pomenu tega prostora za mesto ter o bojih delavcev, ki so ostali brez službe. V njegovi zgodbi, predhodno podprti z dokumentarnimi posnetki, je čutiti nostalgijo. Medtem ko nekateri z zanimanjem poslušajo, se Antoine raje odpravi do luksuzne jahte v bližnji marini.

Pozneje brska po spletu in išče podatke o Oliviji, zvečer pa se pridruži bratrancu in njegovim prijateljem na zabavi. Zaradi vinjenosti ostalih je Antoine tisti, ki poskrbi, da gre bratrančev sin v posteljo.

Naslednji dan se po Malikini zgodbi, ki prejme pohvale, sam javi za predstavitev svojega besedila. Njegov nazorni opis pokola na jahti in morilčevega doživljanja se zaključi s tišino. Prvi se oglasi Boubacar in tudi Malika pravi, da je šel predaleč. Olivia sicer poudarja, da ima vsak svobodo pisati o tem, kar želi, a se hkrati strinja, da obstajajo meje. Antoine trdi, da ne razume njihovih odzivov in kot argument za svoje pisanje v pogovor vpelje nedavni teroristični napad v Batalcanu, kar sproži še burnejše odzive. Medtem ko Malika zavrača pogovor o tej tematiki, češ da bi s tem samo priznavali vpliv terorističnih dejanj na njih, Etienne tiho doda, da slednjega ne morejo zanikati. Antoine vztraja, da se noče pogovarjati o politiki. Ko se z Boubacarjem skoraj stepeta, Olivia prvič poseže vmes. Pogovor vrne nazaj na Antoinovo besedilo, pohvali njegovo strukturo in doda, da lahko pisec opisuje grozljive prizore z namenom, da jih obsodi. Vendar je v njenem pogledu mogoče zaznati dvom, ali to velja tudi za Antoina.

Olivia v spremstvu založnika Borisa na obali sreča Antoina in ga povpraša, kako se počuti. Preden odide, ju Antoine nekaj časa skrivaj opazuje, za Olivio pa opreza in jo snema tudi na njeni terasi. Pozneje se pridruži večerni zabavi, na kateri člani bratrančeve družbe pod vplivom alkohola in marihuane iz gozda usmerjajo pištolo v ljudi v prikolicah. Nato vadijo streljanje s pištolo, v čemer se preizkusi tudi Antoine.

Njegove neposredne izjave na delavnici se nadaljujejo. Ko trdi, da je motiv za uboj lahko akt sam po sebi, kritizira tudi opis v Olivijini knjigi. Olivia zahteva, da zapusti delavnico, pozneje pa ga obišče na domu. Povabi ga, da se jim naslednji dan zopet pridruži, in ga prosi, da preneha s provokacijami. Antoine trditev o provokacijah zavrže in se na ponujeno pomoč ne odzove pozitivno, prav tako ne na pomislek, da je morda osamljen.

Olivia med iskanjem informacij o Antoinu na spletnem profilu njegovega bratranca najde posnetek govora predstavnika radikalne desnice in Antoina s pištolo. Odkritje jo zaskrbi in vidno razburi, hkrati pa v njej vzbudi zanimanje. V Olivijinem pogovoru z založnikom izvemo, da se pisateljica sooča z blokado pri grajenju novega lika – in morda bi ji Antoine pri tem lahko pomagal. Povabi ga domov, da bi ga поблиžje spoznala, in pogovor se začne obetavno. Med drugim Antoine izrazi željo po delu z otroki, ki ga je v preteklosti že opravljal, a ga je moral opustiti zaradi pritožb nekaterih staršev. Ko ga Olivia sooči z najdenimi posnetki, takoj spremeni obnašanje in ji očita, da ga je povabila, ker jo privlači, in da izkorišča ljudi za svoje knjige.

Naslednji dan novinarji snemajo pozitivne vtise udeležениh na delavnici. Med Olivijinim poročanjem o spremembah pri mladih, ki jih kot vodja opaža, Antoine v jezi zapusti prostor. Zvečer se prikaže na njenem dvorišču s pištolo, uperjeno v Olivio. Ta skuša poiskati skupni jezik z njim, a neuspešno. Antoine ju pelje na cilj, ki je poznan le njemu. Z avtom zavijeta na makadamsko pot, nato pa se peš spustita do kraja, ki ga prepoznamo kot njegovo stalno kopališče. Antoine takrat Olivio izpusti; medtem ko se ona vzpenja, pa izstreli naboje, vendar proti luni, in pištolo zaluča v morje.

Naslednji dan ga Olivia presenečena zagleda med udeleženci delavnice. Antoine pravi, da se je prišel posloviti. Pred tem prebere kratko besedilo, ki deluje avtobiografsko. Skupina ne kaže zanimanja zanj in tudi pri Oliviji ni razvidno, ali razbere pomen Antoinovega dejanja. V zaključnem prizoru ga vidimo kot delavca na ladji, kako se sproščeno pogovarja in iskreno smeje.

o vlogi kreativnega pisanja in poslušanja zgodbe v pedagoškem procesu

dr. Robi Kroflič

Če drži, da se izmišljena pripoved izpolni šele v življenju in da je življenje mogoče razumeti šele skozi zgodbe, ki jih pripovedujemo o njem, potem je raziskano življenje v smislu, ki si ga izposodimo pri Sokratu, pripovedovano življenje.

- Paul Ricoeur, *Life in Quest of Narrative* (Življenje v narativnem preizpraševanju)

Film **Delavnica** opisuje tečaj kreativnega pisanja kot obliko dela z mladostniki, ki v našem prostoru ni pogosta. Še več, z umestitvijo eseja kot maturitetnega preizkusa pri materinščini smo se zaradi povečanja objektivnosti ocenjevanja odrekli bolj prostim, domišljijским oblikam pisanja, pri tem pa izgubili pomemben pedagoški potencial, ki ga v razvoju otroka, mladostnika in odraslega prinaša ukvarjanje z domišljijскими zgodbami, ne glede na medij, v katerem so te izpovedane (literatura, film, gledališka uprizoritev, ples, slika, fotografija, glasba itn.).

V zadnjih desetletjih se veliko govori o potrebi po krepitvi vzgoje s pomočjo umetnosti tako v vrtcih in šolah kot v drugih oblikah ponudbe dejavnosti za otroke, mladostnike in tudi odrasle. Povezava vzgoje in umetnosti se pojavlja v različnih oblikah: kot vzgoja za umetnost (oblikovanje novih generacij umetnikov), vzgoja v umetnosti (razvoj zmožnosti za umetniške izkušnje – ustvarjanja in doživljanja – namenjeno vsem) in vzgoja preko umetnosti (raba umetnosti za doseganje drugih ciljev, na primer razvoj mnogoterih učnih stilov, kreativnosti na neumetniških področjih, delavnosti itn.). Ob tem v vrtcih in šolah uporabljamo dve osnovni obliki: poučevanje o umetnosti in vzgojo s pomočjo umetniške izkušnje, pri čemer bi tudi pedagoške dejavnosti pri umetnostnih predmetih ali področjih šolskega dela, kakršen je na primer pouk literature, morale združevati obe obliki pedagoškega delovanja. Enostavno povedano, učence bi morali poučevati o zgodovinskih in sodobnih pristopih k literaturi, hkrati pa bi jim morali omogočiti umetniško izkušnjo branja kakovostne literature in ustvarjanja v literarnih medijih.

Razmišljanja o pedagoški vrednosti umetnosti in tudi o možnih problemih pri delu z umetninami pa so zelo raznolika. Na prelomu devetnajstega in dvajsetega stoletja se je med humanisti uveljavila ideja o umetnosti kot vrednoti na sebi, saj gre za dejavnost, ki je globoko povezana s človeško eksistenco. Umetnost namreč omogoča upodabljanje ključnih življenjskih vprašanj, izkušnje lepega, spodbuja pozorno opazovanje, doživljanje in refleksijo ter pomeni igrivo in ustvarjalno vstopanje v svet in celo spreminjanje sveta. Danes pa so v ospredju argumentacije, da je umetnost pomembna zaradi vzbujanja pozitivnih stranskih učinkov, kot so radovednost, ustvarjalnost, domišljija, delovna disciplina in sodelovanje, ki lahko dobro služijo potrebam samozaposlovanja in kreativne industrije v enaindvajsetem stoletju (Evropska agenda za kulturo 2016). Ker pa noben pojav nima samo pozitivnih uporabnih posledic (razen, kot bistroumno ugotavlja Aristotel v *Nikomahovi etiki*, uživanja v lepoti), se s premikom k instrumentalnemu razumevanju dobrega poglobljajo tudi opozorila o problematičnih vidikih pedagoškega dela z umetnostjo. Poleg neoliberalne teze, da gre za neproduktivno dejavnost, naj bi bila umetnost problematična zaradi umetniške svobode, ki je ni mogoče časovno zajeti v pedagoške načrte, hkrati pa nikoli ne vemo, kakšno doživljanje in razumevanje bodo sprožile kontroverzne teme, ki jih pogosto opisuje. Kljub fenomenološkim odkritjem izjemnih potencialov umetnosti za osebno rast tako ustvarjalca kot gledalca/poslušalca/bralca se danes torej pretežno ukvarjamo z njenimi »uporabnimi« – pozitivnimi ali negativnimi – učinki. Ti premiki v razmišljanju o pomenu umetnosti verjetno botrujejo škandalom, kakršnega je na primer prineslo priznanje zlata

hruška za najboljši domači mladinski roman Bezlajevemu *Evangeliju za pitbule* (2016), preizpraševanje pomena kreativnega pisanja tako med mladostniki kot odraslimi pa je tudi tema dveh novejših Francoskih filmov, Ozonovega *V hiši* (2012) in Cantetovega *Delavnica* (2017).

Oba filma lahko gledamo kot zgodbi o pomenu kreativnega pisanja/oblikovanja zgodbe ter vloge, ki jo v tem procesu odigra mentor. *V hiši* se odvija v srednji šoli pri pouku materinščine, *Delavnica* pa kot ponudba prostočasne dejavnosti za mladostnike v času počitnic. Učitelj in mentorica kreativnega pisanja poskušata domišljjsko oblikovanje zgodbe približati mladostnikom, saj verjameta v oblikovalno moč domišljjske zgodbe. A kontroverzne vsebine (seksualne fantazije, nasilje) skupaj z apelom, naj jih mladi pisci povežejo s svojim resničnim doživljanjem, sprožijo obilico nelagodja. Ozonov učitelj se sprašuje, kako naj se odzove na domnevno dijakovo zapeljevanje sošolčeve mame, mentorica Olivia pa na Antoinovo doživeto opisovanje nasilja, ne da bi postavila vsebinske omejitve domišljjskemu pisanju.

A osredotočimo se na zgodbo v filmu *Delavnica*. Poletno delavnico kreativnega pisanja vodi pisateljica Olivia, ki je, kot izvemo iz kratkega izseka njenega TV-intervjuja, znana po svojih romanih, v katerih povezuje erotiko in nasilje. Tema prikazane delavnice naj bi bilo kolektivno pisanje zgodbe, ki se dogaja v mestu propadajoče industrije, v katerem živijo mladi pisci. Mladostniki se hitro odločijo za žanr kriminalke, ki mu je zavezana tudi Olivia. Mentorica jih spodbuja k razmisleku o možnem kraju, času in kontekstu dogajanja, kar jih privede do raziskovanja zgodovinskih in aktualnih kontekstov, v katere bi lahko smiselno umestili nasilno dejanje: zaprtje ladjedelnice in delavski upori, odnos med bogatimi ladjarji in revnimi delavci, begunska problematika in ekstremna desnica. Osrednji mladi protagonist Antoine pa se ne želi poglobljati v politične kontekste zgodbe, kljub temu (ali ravno zato?) da se po tihem navdušuje nad idejami ekstremne militantne desnice, ampak ponudi opis brutalnega nasilja brez preišljenega motiva («Na nič ne misli. Ubija ...»). Njegovo pisanje spravi v zadrego in odpor tako sodelujoče mladostnike in mladostnice kot mentorico Olivio. Besedilo je zelo dobro spisano, poleg tega lahko iz kasnejšega branja dela Olivijinega romana ugotovimo, da na podoben način estetizira nasilno dejanje kot njegova mentorica (Antoine: »Tla prekriva rdeča luža. Po belem usnju brizga kri. Smrdi po smrti, a začuda se mu ne gabi.« Olivia: »Dejanje je bilo nepopravljivo, a nepopisno lepo.«). Še več, zaključek zgodbe, ki jo Antoine prebere ob slovesu od delavnice, spominja na opis eksistencialne stiske Camusovega *Tujca*, ki velja za eno ključnih zgodb dvajsetega stoletja: »Ja. Človek lahko ubija iz dolgočasja, da gleda ...«

Kako se odzvati na tako pobudo? Olivia reče, da je Antoinovo besedilo »precej dobro«, hkrati pa jo zmoti, da se zdi, da Antoine »v tem uživa, kot bi ga vzburljalo«. Ali pri opisovanju izmišljenega dogodka lahko postavljamo vsebinske omejitve? Olivia mora priznati, da avtor pogosto opisuje osebe, s katerimi se ne strinja (Olivia: »Čeprav vam ni všeč, lahko opišemo masaker, pa nismo morilci ... V fikciji lahko predstavite misel, da bi jo obtožili. Umetniško delo ima to moč.«) in s tem implicitno zavrne idejo o vsebinski cenzuri.

A to je le prvi od konfliktov, ki nastanejo na delavnici. Drugi vznikne prek ideoloških sporov med vrstniki ob razmišljanju o možnem ozadju kriminalnega dejanja, ki ga želijo opisati. Za umetniške delavnice je značilno, da spodbudijo mlade ustvarjalce, naj tudi izmišljene zgodbe povežejo s svojim življenjem in doživljanjem (Antoine Oliviji: »Včeraj ste me opozorili, da je namen delavnice, da govorimo o svojem vsakdanu.«), izbezajo na dan skrite občutke, dileme, strahove, celo predsodke, pogosto pa tudi mladostno nestrpnost do drugačnih pogledov in občutkov. Fadi opozori Olivio, da Antoinov problem ni v pisanju, ampak v njegovih stališčih do islamskega terorizma in v provokativnem načinu komuniciranja v skupini. Ob pogovoru o streljanju v Pariškem Batlacanu Antoine omenja, da so teroristi izjavljali, »da so morili, ker sovražijo glasbo, ker je to Satanova past, ker se Francija bori v Siriji«, ter da »si predstavlja, da želiš nekoga ubiti«, Fadija in Maliko pa nenehno izziva z vprašanjem, ali sprejemata islamski terorizem. Poleg tega vztrajno nasprotuje ideji, da bi zločin povezali z (zgodovinskim) ozadjem razrednih napetosti in delavskih uporov. Tretji konflikt se odvija med udeleženci delavnice – še posebej med Antoinom in Olivio – glede resničnih motivov njenega mentorskega delovanja. Na provokativno vprašanje, ali je sprejela vodenje delavnice zaradi denarja, se Olivia zagovarja, da bi »drugje zaslužila več«, da jo »to delo zanima«, da »svoje znanje rada prenaša na druge« in »da bi rada, da skupaj razmišljajo in nekaj ustvarijo«. Med njenimi argumenti za sprejem mentorskega dela je še najbolj prepričljiv ta, da jo zanima življenje in doživljanje mladih. A ko bolj jasno izrazi zanimanje za način življenja in doživljanja Antoina, češ da bi tako lahko »obogatila enega od likov« iz svojega novega romana, ji ta zabrusi, da je »kot vampir, ki ljudem izsesa kri in s tem zasluži«.

Umetniška senzibilnost, ki se nujno oblikuje v vzgoji z umetnostjo, torej sproži konflikte in težka vprašanja, zato je odziv mentorja v nastalih konfliktih izjemno pomemben. Za Olivio se zdi, da se v opisanih situacijah ne znajde najbolje. Z nelagodjem se vpleta v konflikte med udeleženci. Antoina sicer opozori, da je pristranski v ocenah predlogov za zgodbo, ki jih podaja Malika, ter da nestrpno zagovarja svoje poglede, čeprav

v drugih udeležencih delavnice sprožajo občutek, da napada njihovo nacionalno in kulturno ozadje. In končno, Antoinu pokaže, da bo moral zapustiti delavnico šele takrat, ko začne provokativno analizirati njeno besedilo, češ da uporablja »izumetničen jezik«, ne piše na podlagi svojih izkušenj, »ne čuti, ne ve, kaj se dogaja v morilčevi glavi«, zato se ji »v knjigah ne izide«.

Nikakor pa ne ve, kaj storiti ob Antoinovem brezčutnem opisovanju nasilja, zlasti ko odkrije, da se druži s simpatizerji radikalne desnice in se uri v streljanju. Še več, Antoinova drža jo očitno privlači, verjame tudi v njegovo nadarjenost in morda se ravno zato odloči, da ga povabi, naj ji z opisom svojega življenja pomaga pri poglobljanju značaja enega od njenih literarnih likov. V pogovoru mu prizna, da je brskala po njegovem Facebooku, njuno srečanje pa se klavrno konča. Ko ji Antoine zabrusi, da jo zanima, »ker v njej vzbuja strah« in jo to »vzburja«, se njun pogovor konča. Še bolj nebogljenost se počuti, ko jo Antoine s pištolo prisili, da se odpeljeta na zapuščeno plažo. Na njeno prigovarjanje, »Kaj počneš z revolverjem? Si nor? Ne razumem. Kaj naj rečem? Kaj naj storim? Kaj lahko storim? Ti lahko pomagam?«, Antoine odgovori, da »je v redu«, da »ne potrebuje pomoči«, in v nadaljevanju vztrajno molči. Olivia se mu poskuša približati, tako da položi svojo dlan na njegovo, on pa roko kmalu odmakne in Olivio spusti, da se vrne domov.

Je razlog za nerazrešene konflikte tudi nerazčiščen odnos do vloge, ki bi jo morala odigrati delavnica kreativnega pisanja? Na novinarska vprašanja, ali gre za delavnico vključevanja v družbo, Olivia odgovarja pritrtilno. Mladi, ki nimajo dobrih izkušenj s šolo in kulturo, naj bi »odkrivali sproščen in intimen odnos do pisanja, ki jih lahko spet zbliža z literaturo in svetom«, »napisali naj bi roman, ki bo ne glede na literarno vrednost objavljen«, kar je pomembno, saj »je največja intelektualna spodbuda delo«. Pomembno je, da »ne pišemo tja v en dan, le za razvedrilo«, da »imamo rezultat«, in zaključí: »Najbolj zanimivo pa je, kako se vsak dan preobrazijo. Drugače začnejo gledati nase. Pisanje nam da zagon. Pobegnemo pasivnosti, povrnemo si zaupanje. Roman je le izgovor, ki nas vodi do cilja.«

Pisanje kot delo, ki vodi k rezultatu, cilju. Kako to združiti z idejo svobodnega, igrivega ustvarjanja, ki vodi v preobrazbo, osebno rast ustvarjalca? Je pedagoško motivirana raba umetnosti sploh možna? Je udeležba na ustvarjalni delavnici preobrazila glavnega junaka, Antoina? Na vsa ta vprašanja film ne daje jasnega odgovora. Olivijina predstavitev projekta novinarjem deluje neprepričljivo, tudi če pogledamo odgovore udeležencev na novinarska vprašanja, kaj so pridobili z udeležbo na delavnici in kako so jo doživeli. Nekateri izpostavijo pomen dela v skupini,

stik z ljudmi, ki jih sicer ne bi srečali, drugi zabavo in »mega izkušnjo«, ena udeleženka pragmatično izjavi, da bo to »odličen dodatek življenjepisu«, drugi cinično, da je bilo »še vedno bolje, kot mešati cement ali polagati kable«. Le eden izjavi, da se bo morda s pisanjem ukvarjal poklicno, kot pisatelj ali novinar, in da je odkril načine mišljenja, ki si jih prej ni predstavljal.

In Antoine? Pogovora z novinarji se ne udeleži. Ko po »ugrabitvi« Olivio spusti domov, skrivnostno izstrelil naboje iz pištole v luno in pištolo vrže v morje. Za slovo od udeležencev delavnice pa prebere nadaljevanje svojega razmišljanja o uboju brez preiščenega motiva. Razlog takega doživljanja pripiše dolgočasju, prestrašenosti, osamljenosti in zaključi: »Globoko v sebi je moral razumeti, da kljub dolgočasu, prijateljem, ki so tujci, pomanjkanju prihodnosti, prijateljev in dela, mora občutiti srečo.« V zaključnem prizoru pa ga vidimo, kako – očitno bolj zadovoljen kot v dotedanjem poteku filmske zgodbe – dela na tovorni ladji.

Zapis sem začel z izjavo fenomenologa Paula Ricoeurja, da je življenje mogoče razumeti šele skozi pripovedovanje in poslušanje zgodb. Poglobimo jo lahko s še bolj radikalno mislijo njegovega učenca Richarda Kearneja, da nepripovedovanega življenja ni vredno živeti. Tudi sam verjamem v »zdravilno« moč dobro povedane zgodbe, pa naj odpira še tako globoka eksistencialna vprašanja, pri katerih kot učitelji – mentorji ne moremo neposredno pomagati z nizanem možnih rešitev. Moramo pa zaznati eksistencialne stiske mladostnika ter mu nuditi oporo pri razmisleku in iskanju rešitev. Mentor mora zagotoviti varen prostor za izražanje osebnih stališč in primerjanje svojih občutkov z drugimi, ne da bi zato doživel zavračanje. Že v tridesetih letih dvajsetega stoletja je slovenski pedagog Stanko Gogala ugotavljal, da mladi za svoja vprašanja terjajo argumentirane odgovore, pri tem iščejo tudi mentorje/zglede, zavračajo pa klasično pokroviteljsko držo odraslih avtoritet. Umetniško snovanje je lahko izjemen medij »eksistencialnega eksperimentiranja mladih«, ki pa za vstop vanj po mnenju nekaterih sodobnih avtorjev, kot je na primer tudi teoretik filmske vzgoje Alain Bergala, potrebujejo iniciacijo. In ni boljše iniciacije v umetniško ustvarjanje, kot je soočanje mladih s primeri kakovostnega preizpraševanja lastnih eksistencialnih vprašanj v zgodovini umetniških praks. To je zagotovo ena izmed vsebin, ki umanjka v Olivijinem mentoriranju delavnice kreativnega pisanja.

Odgovor na vprašanje, ali se je ob pisanju kriminalke takšna iniciacija kljub »nerodnostim« mentorice zgodila tudi Antoinu, da je »razstrelil svoje destruktivne misli (strelji v luno) in odvrnil idejo, da bi z nasiljem reševal svojo eksistencialno praznino (odvržena pištola)«, pa puščam v presojo gledalcem filma.

izhodišča za pogovor

Film z na videz preprosto zasnovo spremljanja kratke delavnice pisanja za mlade in vsakdana glavnega lika Antoina odpira nikoli enoznačna vprašanja o posamezniku in skupini, odnosu mladih do zgodovine, sedanjosti in prihodnosti, o umetnosti in njenih mejah ter o pedagoškem in ustvarjalnem procesu. Poleg vzpostavljanja različnih dinamik (Antoine–Olivia, Antoine–skupina, Olivia–skupina) je kvaliteta filma v istočasnem ohranjanju nevtralne drže s skoraj dokumentarnim pristopom. Ta gledalcu prepušča oblikovanje lastnih stališč in njihovo preizpraševanje.

Antoine Antoine živi z mamo, očetom in mlajšo sestro v obmorskem mestu La Ciotat. Spremljamo ga v času poletnih počitnic, ki jih preživlja na odmaknjeni plaži ali v samoti sobe, kjer telovadi, pleše s slušalkami na ušesih ter gleda posnetke, kot je govor predstavnika radikalne desnice ali oglas za francosko vojsko. Na delavnici pisanja za mlade zavzeto podaja svoje ideje in prejme pohvalo za strukturo besedila, težje pa sprejema mnenja drugih in se vključuje v skupino. Njegovi nestrpni nazori in pikre pripombe sprožajo konflikte, in čeprav Antoine zanika obtožbe skupine, izvemo, da se je v preteklosti, med delom animatorja za otroke, že soočil z neodobravanjem okolice. Medtem ko v njegovem odnosu s starši ni začititi posebne skrbi, prisotnost mlajše sestre in bratrančevega sina prikaže vso naklonjenost in toplino, ki ju ima Antoine v sebi. V njegov ožji krog sodi še starejši bratranec, katerega družba se zabava ob vaji streljanja

s pištolo, pri čemer sodeluje tudi Antoine. Z isto pištolo ob koncu filma grozi Oliviji, a jo vendarle zaluča v morje. Ko naslednji dan na delavnici v slovo prebere svoj zapis o občutkih dolgčasa, brezizhodnosti, odtujenosti in njihovih posledicah, se zdi, da je odvrigel težko breme.

Odlomek 3

Kakšni so bili vaši vtisi o Antoinu na začetku filma? Kako bi ga opisali? Kje preživlja prosti čas in kaj počne? S kom se druží in zakaj? Kako ta družba vpliva nanj? Kako se Antoine vede ob starših in kako ob sestri? Kakšen odnos imajo? Kakšna je njegova samopodoba? V čem je Antoine dober? Ali ima načrte za prihodnost? Zakaj se je priključil delavnici pisanja? S katerimi izzivi se sooča na delavnici? Ali simpatizirate z Antoinom? V katerih prizorih? Ali obsojate nekatera njegova dejanja? Katera in zakaj? Ali Antoine v teku filma doživi spremembo? Kateri prizor v filmu napove njegovo spremembo? Zakaj Antoine v slovo od delavnice prebere besedilo pred vso skupino? Kaj je njegovo sporočilo? Kakšen vpliv je imela nanj delavnica?

Antoine–skupina Kljub temu da skupino vrstnikov poleg delavnice pisanja druží tudi odraščanje v istem kraju in soočanje s socialnimi težavami, iz pogovora med njimi razberemo, da imajo različne interese, družbene nazore in prihajajo iz različnih družinskih okolij, pri čemer je večina potomcev priseljencev. Različni pa so si tudi po značajih. V sedmerici udeležencev je Malika najbolj zgovorna, Benjamin z mobitelom v roki deluje nezainteresirano, Boubacar pa prek humorja ponudi dobrodošlo razbremenitev v napetih situacijah.

Tudi Antoine je zelo motiviran, vendar njegove ideje trčijo z Malikinimi. Medtem ko je njen dedek prišel iz Alžirije, da bi delal v ladjedelnici, Antoine ne deli nostalgije do zgodovine mesta in bi zgodbo raje umestil v jahte lokalne marine. Svoja mnenja direktno izraža, ko pa niso sprejeta ali požanjejo kritike, se odziva s provokativnimi pripombami. Čeprav tudi med ostalimi prihaja do nesoglasij, so Antoinove besede tiste, ki v skupino vnašajo nemir in jo delijo na dva pola: na njega in ostale udeležence delavnice. To vidimo tudi fizično, saj je vedno postavljen nekam ob stran ali hodi za skupino. Višek te dinamike se vzpostavi po prebiranju Antoi-

novega besedila, ko ga skupina napade in trdi, da je šel tokrat predaleč. Kljub nadaljujočim se konfliktnim situacijam Antoine Oliviji zatrjuje, da se dobro počuti in da ga ne zanima, kaj si mislijo ostali. Ko na delavnici naznani, da odhaja, in v slovo prebere poslovilno besedilo, se razidejo brez pozdrava.

Odlomek 2

Kdo sodeluje na delavnici? Kaj izvemo o posameznih udeležencih?
 Kaj imajo skupnega? V čem se razlikujejo?
 Kdo v skupini izstopa in na kakšen način?
 Zakaj med Antoinom in Maliko prihaja do konfliktnih situacij?
 Ali tudi med drugimi udeleženci prihaja do nesoglasij in zakaj?
 Kakšen je odnos med Antoinom in skupino? Čemu/komu lahko to pripišemo?
 Kdaj pride med skupino in Antoinom do največjega konflikta in zakaj?
 Kako se skupina odziva na Antoinove izjave in obnašanje ter zakaj?
 Kako se Antoine odziva na izjave skupine in zakaj?
 Kako se Antoine počuti v skupini? Ali si želi biti del skupine ali ne? Kako to vidimo v filmu?
 Kako se Antoine poslovi od skupine? Kako se skupina poslovi od njega?

Olivia Olivia Dejazet je priznana pariška avtorica kriminalk, ki vodi poletno delavnico pisanja za mlade v La Ciotatu. Pravi, da je to delo prevzela z željo, da bi mladim predala nekaj svojega znanja in izkušenj ter da bi skupaj napisali zgodbo, umeščeno v njihov domači kraj. Vendar skupina kmalu začne dvomiti v njene motive in jo s tem tudi sooči. Zunaj delavnice ji očitajo povprečno pisanje, luksuzno domovanje, aroganco in celo pariško provenienco.

Film nam skozi posnetke na spletu, Olivijino komunikacijo s skupino ter prisotnost njenega založnika Borisa razkrije drobce o njenem življenju, med drugim tudi pisateljsko blokado, s katero se sooča. Borisu zaupa, da ima težave z zasnovo novega lika Yanna, v Antoinu pa prepozna energijo, ki bi lahko bila navdih zanj.

Kaj skozi film izvemo o Oliviji? Kako bi jo opisali?
 Kako skupina oziroma posamezni člani vidijo Olivio? Zakaj? Na podlagi česa si ustvarijo svoje mnenje?
 Kakšni so bili njeni razlogi za prevzem vodenja delavnice? Zakaj mladi dvomijo o njih?
 Kako prisotnost založnika Borisa vpliva na razvoj lika Olivie? Ali jo ob njegovi prisotnosti vidite drugače? Zakaj?

Antoine–Olivia Poleg odnosa med Olivio in skupino se film poglubi tudi v dinamiko odnosa med Olivio in udeležencem Antoinom. Ta že na začetku delavnice pritegne njeno pozornost, ne le s svojimi izjavami, ampak načinom, kako jih podaja. Na videz introverten fant ni nič kaj zadržan pri izražanju lastnega mnenja in radikalnih nazorov. Njegove opazke pa niso usmerjene le na ostale udeležence, ampak tudi na vodjo. Kljub izzivom, ki jih povzročča pri vodenju delavnice, je Antoine za Olivio predmet zanimanja oziroma fascinacije, ki se odraža v zmesi strahu in privlačnosti.

Tako kot Olivia tudi Antoine brska o njej po spletu, ravno tako pa jo opazuje in snema na domu. Poleg stikov na delavnici se srečata tudi na plaži, Olivia ga obišče na domu in tudi Antoine se odzove na njeno povabilo. Olivijino zanimanje lahko razumemo kot skrb, sredstvo premagovanja pisateljske blokade, po mnenju Antoina pa tudi kot privlačnost. Njegovi motivi so nekoliko bolj zakriti. Vidimo ga, kako išče njeno pozornost in v njej uživa, ne glede na način, s katerim jo doseže.

Ko se zvečer prikaže na njenem dvorišču s pištolo, Olivio prisili, da se zapeljeta do kraja, ki ga prepoznamo kot njegov skrivni zaliv. Nato jo izpusti, kot da je ta kraj le želel deliti z njo. Tudi ko naslednji dan v slovo od delavnice prebere tekst, v katerem lahko prepoznamo veliko mero samorefleksije, ni jasno, ali Olivia prepozna pomen tega dejanja.

[Odlomek 8](#)

[Odlomek 9](#)

Kako bi opisali odnos med Olivio in Antoinom? Kako se razvija skozi film?

Kje v filmu opazimo Olivijino zanimanje za Antoina? Čemu ga lahko pripišemo?

Kako se počuti v njegovi prisotnosti?

Kje v filmu opazimo Antoinovo zanimanje za Olivio? Čemu ga lahko pripišemo?

Kako se počuti v njeni prisotnosti?

Olivia povabi Antoina k sebi domov na pogovor. Kaj je njen motiv? Kako poteka ta pogovor? Ali gre bolj za dialog ali izpraševanje? Je Antoine iskren z Olivio? Ali je sproščen v njeni družbi? Kaj pa obratno? Se vam zdi, da je Olivia ravnala pravilno, ko ga je povabila k sebi domov? Ga je povabila, da bi mu pomagala ali da bi raziskovala? Argumentirajte.

Kako se Antoine odzove na Olivijine besede, ki jih izreče v intervjuju o delavnici? Zakaj?

Zakaj Antoine grozi Oliviji? Zakaj jo prisili, da odideta na njegovo mesto na obali?

Kako se Olivia počuti, ko ga naslednji dan zagleda na delavnici? Kako se odzove na poslovilno besedilo?

Ali sta vplivala eden na drugega? Če sta, kako in kje v filmu to vidimo?

vodenje delavnice Olivia je vodja delavnice, katere cilj je, da skupina mladih napiše kriminalko, umeščeno v domači kraj, in se preko tega seznanijo z njegovo zgodovino. Metode vodenja odsevajo njene vrednote. Namesto položaja vsevednega učitelja Olivia odpira prostor za pogovor, v katerem spodbuja svobodo, domišljijo in enakovrednost. Ideje vedno pospremi s povratno informacijo, udeležence pa spretno usmerja skozi pisateljski proces z opozarjanjem na različne literarne prijeme. Prisotnosti ne pogojuje s sodelovanjem, ampak želi udeležence aktivirati skozi motivacijo, pri čemer poudarja, da ni njen načrt, da bi postali profesionalni pisatelji. Omenjene metode pa sprožajo tudi učinke, na katere Olivia ni pripravljena. Debate odpirajo občutljive družbene teme, kot so teroristični napadi, rasizem ali identiteta. Ob njih se krešejo mnenja posameznikov, Antoinova pa včasih ovirajo produktivno skupinsko delo in povzročajo konflikte. Ko skupina napade Antoina, da je šel s svojim besedilom predaletč, Olivia prvič poseže v njihovo dinamiko. Medtem ko zagovarja tezo, da lahko vsak piše, o čemer hoče, skupini istočasno priznava, da obstajajo meje. Ko skoraj pride do pretepa, Olivia vrne pogovor na Antoinovo besedilo, pohvali njegovo strukturo ter opozori, da avtor ne podpira nujno dejanj svojih likov. Fadi jo obtoži, da Antoina brani, a že na naslednji uri ga

zaradi novih provokacij odslovi z delavnice. Čeprav se Antoine odzove ponovnemu povabilu k udeležbi, ob snemanju prispevka o delavnici med Olivijinim intervjujem odide stran.

Odlomek 7

Kako Olivia zastavi proces pisanja kriminalke?

Kakšna je Olivijina metoda vodenja delavnice? Kakšno je razmerje med njo kot vodjo in udeleženci? Katere so njene vrednote pri vodenju delavnice? Kaj spodbuja in na kakšen način? S katerimi izzivi se sooča?

Kakšna se vam zdi Olivia kot vodja delavnice? Kako se opredeljuje v konfliktnih med Antoinom in skupino? Se vam zdi, da se nagiba h kateremu od polov ali skuša zavzeti nepristransko držo?

Kakšen se vam zdi njen odziv, ko Antoine prebere svoje besedilo?

Zakaj ji Fadi očita pristranskost? Ali v tej situaciji zavzame nepristransko držo?

Ali kdaj poseže po disciplinskih ukrepih? Kdaj in zakaj?

Kako delavnica vpliva na udeležence in Olivio?

mladost v La Ciotatu Film spregovori tudi o preteklosti, sedanosti in prihodnosti mesta, v katerem se delavnica dogaja. Medtem ko slavno polpreteklo zgodovino zaznamuje predvsem ladjedelnica, ki je še vedno prisotna v pripovedih ljudi in kot dominantna arhitekturna kulisa, se mlajša generacija sooča z aktualno problematiko. Nekateri udeleženci predvsem skozi družinske zgodbe vzpostavljajo odnos do tega dela zgodovine, spet drugi te kontinuitete ne doživljajo. Zanima jih sedanost Francije, obremenjene z brezposelnostjo, medkulturnimi trenji in terorističnimi napadi. Kot odgovor na to se ponuja retorika radikalne desnice, ki se zaradi nasprotovanja obstoječi politiki predstavlja kot anti-sistem.

Tudi Antoine v filmu večkrat poudari, da ga politika ne zanima, čeprav brez zadržkov posluša govor, ki poziva k boju za francoski narod in kulturo, sodeluje v »zabavah« starejšega bratranca in pri komunikaciji uporablja izraze, kot sta ilegalec ali terorist. Ne gre pa le za besede, ampak tudi način, kako se izraža, in njegovo čustveno vpletenost. Zato skupina, v kateri je večina udeležencev potomcev priseljencev, ne verjame zares njegovi apolitični drži in Antoinove izjave označi za rasistične. Antoine svoje doživljanje sebe v razmerju do družbe in sveta predstavi v poslovilnem besedilu, v katerem izpostavi grozeč vpliv neperspektivnega in v preteklost zagledanega okolja, od katerega se poslavlja.

[Odlomek 4](#)

[Odlomek 7](#)

[Odlomek 10](#)

Kaj v filmu izvemo o zgodovini mesta La Ciotat in kako?

Kdo v delavnici ima pozitiven odnos do ladjedelnice in zakaj?

Kakšen je Antoinov odnos do mesta in njegove zgodovine? Kje to vidimo?

Ali lahko zgodbo ladjedelnice povežemo z domačo zgodovino? Kako?

Katere aktualne družbene teme odpirajo na delavnici? Zakaj sprožajo konflikte?

Kako razumete Antoinovo izjavo, da noče govoriti o politiki?

Ali si verjame, da ga politika ne zanima? Ali mu verjame skupina?

Zakaj?

Ali lahko govorimo o družbenih temah in ne govorimo o politiki?

Argumentirajte.

Kakšen je socialni položaj mladih v La Ciotatu in kakšni so njihovi obeti za prihodnost?

Kako to vpliva na odnos do sveta? Ali lahko potegnemo vzporednice z Antoinovim poslovilnim zapisom? O čem in o kom govori, ko govori o tretji osebi? Kako poveže nespodbudno okolje, odtujenost in nasilje? Kakšen je odziv skupine? Se vam zdi, da ga razumejo, čutijo z njim ali jih pusti zmedene?

nasilje Kljub temu da nasilje v filmu največkrat povezujemo s fizičnim obračunavanjem, Delavnica prikaže njegove različne in tudi skrite pojavnosti. Na eni ravni je nasilje prisotno v prizorih, kot so grožnje s pištolo, skorajšnji pretep, medsebojno žaljenje itd. Na drugi ravni skozi ves film poteka pogovor o nasilju, ko skupina išče storilca, motiv in orožje za kriminalko, ali razpravlja o vseprisotnosti nasilja v sodobni družbi. Pri tem se sklicuje na teroristične napade, popularno kulturo (filmi, računalniške igre) in medije (spletne vsebine). Film to neposredno prikaže v posnetku govora ekstremnega desničarja in oglasu za francosko vojsko. Poleg tega pa prikaže tudi fascinacijo nad nasiljem, ki jo zaznamo predvsem pri Antoinu in njegovem bratrancu oziroma družbi.

Odlomek 5

Kje vse v filmu je bilo prisotno nasilje in v kakšni obliki?

Kakšen je Antoinov odnos do nasilja?

Kaj pravijo udeleženci o prisotnosti nasilnih vsebin na spletu, televiziji itd.?

Ali je treba govoriti o nasilju? Zakaj da/ne? Na kaj bi ob tem morali biti pozorni?

Kje se nasilje začne? Ali je sovražni govor nasilje? Kaj pa zalezovanje

in snemanje? Zakaj ga je včasih težko prepoznati?

Antoine preko spleta gleda govor ekstremnega desničarja. O čem govori? Ali Antoine simpatizira z njegovimi načeli? Kakšen je vaš odnos do povedanega? Ali podoben govor opazate tudi v Sloveniji? Kakšna čustva so prisotna v tem govoru? Ali tak govor temelji na racionalnih argumentih?

etika v pisanju Med Antoinovim branjem zgodbe izrazi na obrazu ostalih udeležencev in Olivie odražajo nelagodje in tudi zgražanje. Ko zaključi, mu vidno razburjeni Boubacar zabrusi, »... kot bi ti ob pisanju stopil«, Malika pa trdi, da je šel predaleč. Olivia poseže vmes. Še vedno trdi, da ima vsak svobodo pri pisanju, a se hkrati strinja, da obstaja določena meja. Medtem ko poudarja, da pisatelj lahko dejanja svojih likov opiše z namenom, da jih obsodi, je v njenem pogledu zaznati dvom, ali slednje velja tudi za Antoina. Ko se Antoine pozneje odzove Olivijinemu povabilu, da bi ji pomagal dodelati literarni lik, zaradi katerega ima avtorica pisateljsko blokado, ji očita, da zgodbe drugih izkorišča za denar.

Odlomek 7

Ali obstaja meja v opisovanju nasilja? Kje se nahaja? Kdo jo določa?

Ali je Antoine v svoji zgodbi prekoračil to mejo? Zakaj da/ne? Kaj pa Olivia v svoji knjigi?

Kakšen je odziv Olivie, ko Antoine bere svoje prvo besedilo?

Se strinjate z Olivijino izjavo, da se lahko kot avtor ne strinjaš s stališči in dejanji svojega lika ali pa jih niti nisi doživel v resničnem življenju, čeprav pišeš prvoosebno?

Ali bi morali tako obliko pisanja o nasilju v umetnosti obsoditi?

Andy Warhol, umetnik pop art gibanja, je nekoč rekel, da je v umetnosti vse dovoljeno (»Art is what you can get away with.«). Se vam zdi ta citat relevanten za film? Zakaj? Se strinjate z njim? Argumentirajte.

Zakaj umetniki ustvarjajo nasilne podobe v knjigah/filmih/slikah? Zakaj jih beremo/gledamo?

**filmska pripoved in
filmski jezik**

Začetni prizor filma nas postavi v računalniško igro, naslednji prikaže Antoina, kako lebdi na morsk gladini, nato pa se znajdemo sredi delavnice. Od tam kronološko sledimo dogajanju, pri čemer polovico časa spremljamo potek delavnice, drugo polovico pa Antoina. Medtem ko na delavnici poteka ustvarjanje kriminalke; pogovor o storilcu (katere rase bo storilec in katere žrtev?), aktu in motivu (ali je lahko motiv za umor izvedba samega akta?), prikazi Antoinovega vsakdana (poslušanje govora ekstremnega desničarja, rokovanje s pištolo, opazovanje Olivie) gradijo suspenz, značilen za žanr kriminalke.

Neprofesionalni igralci in njihove pristne reakcije, naravna svetloba, odsotnost glasbe, tresoča kamera (snemanje »iz roke«), ki je v središču samega dogajanja in gledalca postavi v vlogo udeleženca na delavnici, ter dokumentaristični vložki dajejo filmu realen občutek dogajanja. Vendar pa se na trenutke zdi, da film v svojem realističnem pristopu ne prikazuje le ustvarjanja kriminalke na delavnici, temveč ima tudi sam v napetih trenutkih pridih kriminalke.

[Odlomek 1](#)

[Odlomek 6](#)

[Odlomek 9](#)

Kaj vidimo v uvodnem delu filma? Kako ste ga razumeli? Ali uvodni prizor napoveduje vsebino in vzdušje filma? Na kakšen način?

Ali ste imeli kdaj občutek, da spremljate kriminalko? Kdaj in zakaj? Kako film gradi suspenz?

Ali se v filmu pojavlja glasba? Ali bi določene prizore drugače videli z glasbeno spremljavo? Kakšen občutek ustvarja odsotnost glasbe? Kakšne so barve v filmu? Se vam zdi svetloba umetna ali naravna? Izpostavite katerega od prizorov, kjer pride to še posebej do izraza. Kar nekaj filmskih prizorov je posnetih »iz roke«. Zakaj mislite, da se je režiser odločil za ta pristop in v katerih prizorih ga je uporabil? Kakšen učinek ima to na gledalca?

Na kakšen način je prikazana ladjedelnica v preteklosti in danes? Zakaj se je režiser odločil vključiti arhivske posnetke?

V katerem prizoru udeleženci delavnice in Olivia gledajo v kamero? Kaj spremljamo v tistem prizoru? Kakšen učinek ima to na gledalca?

dodatne dejavnosti

- ogled filmov s sorodnimi temami in njihova primerjava** Film lahko primerjamo z ostalimi filmi, ki govorijo o pedagoškem procesu ter dinamiki odnosov pedagog–razred in mladih med sabo:
- **Razredni sovražnik** (2013). Ob filmu je nastalo *pedagoško gradivo* (Javni zavod Kinodvor).
 - **V hiši** (Dans la maison, 2012).
 - **Razred** (Entre les murs, 2008). Ob filmu je nastalo *pedagoško gradivo* (Javni zavod Kinodvor).
- pogovor po filmu** Priporočamo ogled filma za pedagoške kolektive s pogovorom pod vodstvom dr. Robija Krofliča.

Dr. Robi Kroflič je redni profesor za področji obče pedagogike in teorije vzgoje na Oddelku za pedagogiko in andragogiko Filozofske fakultete v Ljubljani. Ožja področja njegovega znanstvenega delovanja so teorije pedagoške avtoritete in pedagoškega erosa, teorije spodbujanja moralnega razvoja, inkluzivno izobraževanje ter proučevanje umetniške induktivne izkušnje kot medija vzgoje.

V zadnjih letih je strokovno usmerjal delovanje projektov vzgoje z umetnostjo (*Kulturno žlahtenje najmlajših, Urbana umetnost, Pripovedovanje zgodb s fotografijo ...*), v okviru Kinodvora vodi izobraževanje za učitelje ob izbranih filmskih vsebinah, je sodelavec *Zavoda Petida*, ki si prizadeva za uvajanje umetnosti v vrtce in šole, sodelavec v kulturno-umetnostnih projektih *Filmska osnovna šola, Prvi prizor in Igrišče za gledališče 2* ter vodi strateškega tima v projektu SKUM (*Razvijanje sporazumevalnih zmožnosti s kulturno-umetnostno vzgojo*). Leta 2011 je prejel državno nagrado za izjemne dosežke na področju visokega šolstva.

Izdajo in pripravo tega gradiva
so omogočili naslednji člani Art
kino mreže Slovenije:

Kulturni dom Slovenj Gradec

